

Nr 54.

Ankom till riksdagens kansli den 6 juni 1944 kl. 4 em.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 54 och 56 §§ utlänningslagen den 11 juni 1937 (nr 344).

Genom en den 5 maj 1944 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 257, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade förslag till

L a g om ändrad lydelse av 54 och 56 §§ utlänningslagen den 11 juni 1937 (nr 344).

Härigenom förordnas, att 54 och 56 §§ utlänningslagen den 11 juni 1937 skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

54 §.

I händelse av krig eller fara för krig eller där sådant för rikets försvar eller eljest på grund av särskilda omständigheter prövas erforderligt, äger Konungen, med avseende å utlännings rätt att inkomma eller uppehålla sig i riket eller att vistas å viss ort inom riket eller att här i riket antaga eller innehava arbetsanställning, meddela de särskilda bestämmelser som må finnas nödiga.

I fall — — — efter omständigheterna.

56 §.

Konungen äger — — — polismyndigheten begär.

Rätten att — — — av socialstyrelsen.

Konungen äger ock förordna, att vad i denna lag sägs om socialstyrelsen i stället skall gälla annan för handläggning av ärenden som avses i lagen inrättad myndighet.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Sedan 1943 års utlännings-sakkunniga den 13 februari 1944 avlämnat en promemoria rörande den centrala organisationen för utlänningsärendenas handläggning samt yttranden däröver inhämtats från vissa myndigheter, har Kungl. Maj:t genom proposition nr 254 till innevarande riksdag föreslagit riksdagen att anvisa anslag till ett provisoriskt fristående organ för vissa utlänningsärendens handläggning, benämnt utlänningskommissionen. Till kommissionen skulle enligt sistnämnda proposition överflyttas handläggningen av de i utlänningslagen och därtill hörande författningar avsedda ärenden, som för närvarande ankomma på socialstyrelsen, samt, med visst undantag, dylika ärenden, som nu handläggas av utrikesdepartementets expedition för utländska passärenden.

Sedan statsutskottet i utlåtande nr 162 hemställt om bifall till Kungl. Maj:ts genom propositionen nr 254 framställda förslag, har riksdagen den 3 juni 1944 bifallit statsutskottets berörda hemställan.

I nu förevarande proposition erinrar *föredragande departementschefen, statsrådet Bergquist*, om den genom propositionen nr 254 föreslagna centrala organisationen för utlänningsärendenas handläggning samt anför därefter vidare:

»För den nya organisationens genomförande förutsättes en ändring i gällande lagstiftning. De sakkunniga ha i sådant hänseende framlagt förslag till en särskild lag om överflyttande å en utlänningsinspektion av vissa uppgifter som enligt utlänningslagen tillkomma socialstyrelsen. Enligt detta förslag skall vad i utlänningslagen är stadgat angående socialstyrelsens befattning med ärenden rörande utlänningars in- och utresor, uppehåll och arbete ävensom rörande utlänningskontroll i övrigt tills vidare i stället hava avseende å den av de sakkunniga föreslagna myndigheten, utlänningsinspektionen. Det torde emellertid vara att föredraga att till 56 § utlänningslagen foga en bestämmelse, enligt vilken Kungl. Maj:t må förordna att vad i lagen sägs om socialstyrelsen i stället skall gälla annan för handläggning av ärenden som avses i lagen inrättad myndighet. Det är tydligt, att Kungl. Maj:t härvid har att iakttaga vad som av riksdagen blivit förutsatt vid beviljande av anslag för ändamålet. — En överflyttning av vissa ärenden från utrikesdepartementet till en särskild utlänningskommission kan genomföras utan lagändring.

I samband med nyssnämnda tillägg till 56 § utlänningslagen torde böra upptagas fråga om en annan ändring i lagen.

Enligt 56 § första stycket äger Kungl. Maj:t att under de särskilda villkor som prövas nödiga i visst fall, eller mera stadigvarande för vissa grupper av utlänningar, medgiva undantag från stadgandena i 1—4, 7, 13 och 14 §§, dock att utlänning över sexton år städse skall vara pliktig att vid sin ankomst till riket meddela de upplysningar polismyndigheten begär. I andra stycket av 56 § stadgas, att rätten att i visst fall medgiva undantag från stadgandena i 2, 13 och 14 §§ efter Kungl. Maj:ts bemyndigande må utövas av socialstyrelsen.

Någon motsvarighet till nu ifrågavarande dispensbestämmelser finnes icke beträffande de föreskrifter som meddelas i 15 § utlänningslagen. Enligt detta

lagrum meddelas arbetstillstånd av socialstyrelsen, som i ärende angående sådant tillstånd, där ej ärendet är av synnerligen brådskande natur eller andra särskilda omständigheter föreligga, skall inhämta utlåtande från offentlig arbetsförmedlingsanstalt för den ort, där arbetsanställningen skall innehavas, ävensom bereda sammanslutningar av arbetsgivare eller arbetare inom verksamhetsområdet i fråga tillfälle att uttala sig. Arbetstillstånd skall enligt vad i paragrafen vidare föreskrives meddelas för viss tid och avse visst slag av arbete samt må förbindas med de villkor och föreskrifter som finnas erforderliga. Bevis om arbetstillstånd skall tecknas å legitimationshandlingen. Enligt 16 § skall vad i 15 § stadgas äga motsvarande tillämpning i fråga om beslut rörande förlängning av tiden för arbetstillstånd. Arbetstillstånd må jämlikt 17 §, när särskilda skäl därtill föreligga, återkallas av socialstyrelsen.

Det torde vara önskvärt, att Kungl. Maj:t beredes möjlighet att under särskilda förhållanden göra avsteg från bestämmelserna i 15 och 16 §§, särskilt i vad gäller stadgandet om att arbetstillstånd skall avse visst slag av arbete. Det lärer sålunda kunna bli påkallat att medgiva utlänningar arbetstillstånd utan sådan begränsning. Behov kan jämväl föreligga att göra avsteg från det i 15 § stadgade remissförfarandet. Remiss till det centrala arbetsmarknadsorganet kan ofta vara att föredraga. Nämnada dispensmöjlighet torde tills vidare lämpligen böra införas genom en ändring i 54 §. I detta lagrum stadgas för närvarande rätt för Kungl. Maj:t att, i händelse av krig eller fara för krig eller då sådant för rikets försvar eller eljest på grund av särskilda omständigheter prövas erforderligt, meddela de särskilda bestämmelser som må finnas nödiga med avseende å utlännings rätt att inkomma eller uppehålla sig i riket eller att vistas å viss ort inom riket. Stadgandet torde böra utvidgas till att gälla jämväl med avseende å utlännings rätt att här i riket antaga eller innehava arbetsanställning.»

Lagrådet har lämnat det upprättade lagförslaget utan erinran.

Utskottet har vid sin granskning av det genom propositionen framlagda lagförslaget icke funnit anledning till erinran mot detsamma och får alltså hemställa,

Utskottet.

att förevarande proposition, nr 257, måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 6 juni 1944.

På första lagutskottets vägnar:

N. GÄRDE.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit

från första kammaren: herrar *Gärde, Wagnsson, Karl Emil Johanson, Ahlkvist* och *Krügel*, fru *Sjöström-Bengtsson* samt herrar *Ragnar Bergh* och *Lodenus*;

från andra kammaren: herrar *Lindqvist, Gezelius, Olsson* i Mellerud, *Björling, Lindberg, Landgren, Gustafsson* i Lekåsa och *Skoglund* i Umeå.
